

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 10 fr. la an.
Manuscrise nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:

Aurel Popovici-Baroianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva” în Orăștie.

INSERTIUNILE:

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a 2-a oară
5 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sunt
a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic
în Orăștie (Szászváros).

Poporul nostru.

E în firea omului deștept să se întrebe despre fiecare lucru, pe care-l vede, că »acesta de unde e, pentru ce și la ce e bun?»

Aceste întrebări și-le pune și țeranul nostru despre stat sau «impărăție» când executorul îi aduce aminte și-l face să simțească că între alte lucruri făcute, unele de D-zeu, altele de oameni, este pe lume și stat.

Neturburat la cap de nici o teorie filosofică sau «idee» patriotică, cum e el, pricepe cu mintea și judecata lui sănătoasă, naturală, că e de lipsă să fie și stat, care să facă ceea-ce nu pot face oameni singuratici sau comune: să țină armată, care să-i apere de Turci și alți străini, să facă drumuri de fer și drumuri de țară cu poduri peste ape, să bată bani recunoscuți și acceptați de toți ca mijloc de schimb al diferitelor produse, să adune dările, pe cari bucurios le plătește fiecare om, deoarece știe că nimenea nu-i face statului aceste lucruri de pomană, și mai presus de toate să facă dreptate între cetățenii, cari pe cale pacinică nu s'ar putea înțelege între sine într'o privință sau într'alta.

Când caută apoi la statul din care și el face parte și-i examinează mai de aproape părțile, vede că sunt altfel, decât cum și-le-a închipuit el. Ficiorii îi sunt tînuși sub arme câte 3 ani de zile, la poduri plătește vamă, de aduce la oraș vite sau bucate, lemne, ouă, poame, fân sau altele să le vîndă, plătește vamă ori de le vinde ori nu, dacă ferbe rachiu sau face vin plătește accis, dacă munceste și câștigă ceva, cu ce să-și țină copilașii, plătește dare de venit, la executor plătește și plătește notarului cercual pentru biletele de vite și celui

public pentru contracte, inventare și împărțiri și la judecătorie pentru timbre, ear' dacă se face ceva, ce vede și el cu ochii, un drum sau o comasație plătește eară, și plătește după pășunatul vitelor și după sare și după tutun. Și ca răsplată pentru toate acestea vede școli, în cari limba, legea și neamul lui sunt batjocurite, la judecătorii și alte dregătorii e agrăit cu «moi, măgar» și dela toate oficiile primește hârtii, cari numai încurajatoare nu sunt, într'o limbă, din care el nu pricepe nimic.

El vede și știe că la drumul de fer e de lipsă și e drept să se plătească, asemenea la postă și telegraf, că podurile se pot face și susținea cu taxele ce se plătesc pentru ele, cu toate-că acestea nu mai sînt drepte, că pentru armată, justiție și puținele și neînsemnatele lucruri, de cari trebuie să se mai îngrijească statul, ajunge o parte din darea de cap, de avere și de venit; că cu ceea-că parte și cu ceea-ce el zilnic dă ori încotro s'ar întoarce și ori-ce ar întreprinde, ce se face, nu-și poate da socoteală.

Pentru ei acea putere necunoscută și misterioasă, care li-să prezintă în formă de tot felul de „domni” e ca lăcustele, pe care le-a orînduit D-zeu asupra lor pentru cine știe cari păcate; că și acestea le iau din fructul muncii, fără să-i întrebe de vor, de nu vor, și fără se le dea socoteală despre aceea că ce au făcut cu ce au luat. Și dările se tot urcă, azi sub un pretext, mâne sub altul, și bieții oameni se întrebă îngrijorați: „oare ce, Doamne, or mai fi void!” „Zice că vor pune dare pe...” cutare sau cutare lucru, pe pomi și pe altele și-și ascuțesc securile să taie pomii pe când se va pune dare pe ei, precum i-au tăiat țeranii din Egipt mai nainte cu 70 ani.

Putința de a produce și câștiga tot scade și nimenea nu se îngrijește să le

deschiză isvoare nouă de venit, să le arate vre-o cale sau să le dea un singur sfat, o vorbă pretinească, de încurajare. De multe-ori stau zăpăciți și nu mai știu încotro să apuce, aproape să cază în genunchi sub greutatea povirii.

Inteligența noastră, dacă voesc să fie floarea frumoasă a unui pom sănătos și puternic, trebuie să se îngrijască ca rădăcina se aibă hrană îndestulătoare și suc. Dacă are pricepere și durere pentru durerile poporului să lucreze și într'acolo ca dările să se ușureze, cele nedrepte să se șteargă, și să-i facă posibilă producerea.

Deoarece, direct sau indirect, toți trăim pe spatele poporului, așteptăm ca în privința aceasta întreagă inteligența noastră să-și facă datoria, unde sunt societăți pentru scopul acesta, și unde nu sunt.

Pe la societăți se nu se crează — cum de altfel se obișnuiește aproape la toate societățile noastre de toate felurile, că după facerea statutelor, împărțirea titlurilor, referarea despre câteva acte întrate și șite, vr'o două-trei vorbiri și un banchet cu câteva toasturi, s'a făcut totul. Și unde nu sunt societăți sau guvernul nu permite înființarea lor, aceasta nu trebuie să-i descurajeze pe cei-ce vor să lucreze în direcțiunea aceasta, sau în ori-care alta. Ne-ar plăcea să-i vedem fața ministrului, care se poată opri pe cineva de a apăra drepturile încălcate ale țeranului pe la diferitele oficii, pe inteligența dela sate a-i da sfaturi, a-i arăta cum poate mai cu succes să lucreze pământul sau să producă altfel, pe cea dela orașele și târguri a-i ușura schimbul și procurarea produselor și uneltelor necesare lui, dar' pe cari el nu le are, pe cea dela centre a aduna datele și informațiunile primite din diferite părți, din sate, orașe și străinătate, a le aduce pe toate în

legătură cu chestiunile politice și culturale, a prelucra materialul adunat și a-l răspândi iarăși între popor prin aceleași organe, prin cari l-a adunat, și pe toți laolaltă și pe fiecare în parte a ajuta chiar și cu punga și a conlucra pentru ușurarea și împărțirea dreaptă a dărilor.

Căci dacă le computăm toate, darea de cap, de avere și de venit, accise, monopol, timbre, vămi, taxe de pășunat, și cele extraordinare, pentru comisiuni, comasații, drumuri etc. vom afla că țeranul, care nu are aproape nimic și trăește din mână în gură, plătește mai multe impozite decât aproape ori-care domn, care nu are o avere mai considerabilă. Și paguba, ce acestea i-o produc prin îngreunarea și împedecarea producțiunii, e înzecit mai mare. Și tot el își dă și ficiorii pe câte 3 ani la armată.

Pentru ridicarea țeranului și scăparea lui de atâtea greutăți se muncim cu câte 1—2 ore pe zi mai mult decât ne e prescris în regulamentele institutelor pe la cari sîntem, mai toți funcționari, studiind, instruind, îmbărbătând și mijlocind, acasă, în câmp și în piață și pe la oficii. Nici în cazul acesta nu vom munci mai mult decât câte 8—10 ore pe zi, pe când el munceste câte 16—18 ore și mai mult.

Căci de vom fi zdrobiți economicește, și unor cercuri nu pare a le fi străină intențiunea aceasta, suntem nimiciți în privința culturală, politică și națională. Pomul se taie dela rădăcină.

Țeranul nostru, cu obiceiurile și costumele lui, să nu fie numai material pentru paradă și demonstrații, la petreceri și alte ocaziuni, ci obiect de serioase îngrijiri, mai ales în privința economică și morală. Altfel ne vom trezi mâne-poi-mâne că va demonstra el, sau, ceea-ce ar fi și mai trist, vor demonstra alții cu el în contra noastră.

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI”

Câștigul ăi mare.

— Nuvelă originală —

Cu coatele răzimate pe pâlmarul morei, Marin privește lung în jos pe valea Motrului, ce lin se întinde ca o cordea azurie printre țermurile înflorate. Și dacă Marin își scaldă privirea în undele riului, să nu credeți că cugetă la vre-o metodă practică de a prinde pește; și dacă își întinde între degete când mustața dreaptă, când pe cea stângă, nu o face pentru cuvântul că l'ar interesa problema, dacă s'ar putea servi de vre-una ca să măsore distanța dela nas până la ureche, și dacă cu un gest nervos își împinge căciula pe ceafă căutând țintă și mai nainte; nu e din pricină că ar fi văzut ceva care să-l năcăjească, căci până în zare e numai pace, doar' un stol de porumbei se duc rotindu-se spre culcare. Marin caută a drum. Sub căciula lui roasă de vreme și albită de faină trebuie să se petreacă o furtună de gânduri; dacă nici n'a prins de veste că doi ochi cercetători caută spre el de jos dela scocul morii.

Acolo Irina tot stoarce și ear' moae niște albituri grăbită că mâne-i Duminecă, ochii ei din când în când pe furis se îndreaptă în sus spre Marin și vîzîndu-l așa de gânditor și atât de nepăsător față de ea, simte cum i-se desprinde din inimă și-i vine pe buze o întrebare ce deabia îndrăznește s'o rostească.

— Marine, da ce ai tu de ești tot așa dus pe gânduri dela o vreme?

— Ce să am? Nimica.

— Dacă ai vre-un necaz, de ce nu-mi spui și mie? Poate că așa putea să-ți ajut și eu.

— Știu eu că Dumneata n'ai fost niciodată mândră cu mine. De-aș avea ceva țiaș spune.

— Apoi nu ved eu, că ai ce ai. E aproape anul de când te-ai schimbat de tot par'că tot faci la socoteli.

— Ba nu, și-apoi de, știu și eu dacă zici că m'am schimbat, o fi, poate așa o fi vrut Dumnezeu.

Din răspunsul lui plin de mister vezi lămurit că dacă cu vorba și purtarea lui sfășie inima bieteii Irina; apoi și în el se petrece o luptă ascunsă de patimi.

Demult el o iubia și visul tinereții lui era să-și ducă vieța alături cu Irina, ascultând neîntreruptul cântec al morii lor.

Dacă-i așa, apoi ce gând, ce patimă se împotrivesc iubirii lui? ce plan mareț îl sililește să și-o înfrâne? Poate veți gândi că i-s'a întemplat ceva, vre-un necaz cu dl George? Al nu. Dar uitam că nu aveți onoare să cunoașteți pe dl George. Să-mi dați voe să vi-l present și nu mă îndoesc că o să ne pară bine tot pe atât ca și lui.

Dl George nu e nici Domn al Munteniei, nici al Moldovei și nici al vre-unei alte Domnii, e pur și simplu George Sfranciog, de naționalitate morar, de religiune morar, ca credință politică morar, de profesiune morar (ca pro-

fesiune mai are și pe aceea de a fi tatăl Irinei). Om bun de altmîntrelea, deși nu cunoaște și nici că vrea să cunoască altceva de cât moara lui, în care Marin de vre-o șapte ani tot răstoarnă la saci cu porumb și grâu, ori umple, și leagă la saci cu faină.

Nu, cu Sfranciog nu i-s'a întemplat nimic lui Marin. Dl George are aparența unui boloboc, mărunt, vecinic zimbitor în continua-i mișcare legănată nu împarte în toate părțile decât blândețe și bunătate și apoi și ține mult la Marin, care vrednic și fără cusur munceste cât șapte; și chiar din această pricină nu privește în rău dragostea din ochi pe care de mult a bănuț'o între acesta și fiică-sa, apoi cum și el fusese slugă la răposatul stăpân al prezentei morii, dela care o moștenise ca ginere, cugetă că nu ar fi tocmai nepotrivit, dacă și el în calitate de socru ar trece pe Irina și moara lui Marin.

— Apoi atunci care e pricina de stă tot dus pe gânduri, cufundat în socoteli de vre-un an încoace acest fericit Marin?

Eu care sunt întrodus în tainele inimii lui să vă spun.

O să fie anul acum la Sfântă Mărie de când Marin sub cuvânt că se duce la bălcu, a luat drumul spre Severin cu gândul hotărît să se ducă la o cărturăreasă să-i dea în cărți.

De ce? Pentru motivul foarte simplu că i-se topea inima după Irina, și cum era el blăjin și neîncrăzător în sine nu găsea alt mijloc de a se lămurî odată dacă visul lui se va împlini. Și când te gîndești că i-ar fi fost atât de ușor să-i spuie Irinei scurt și răsficat

vre-odată pe când stau de taină. »Fă Irino, știi tu că-mi ești dragă? Vrei să-mi fii nevastă?» ori mai știu și eu cum, că nici eu nu mă priceap așa bine.

Așadar' în ajunul sfinteii Mării acum un an, în zori și până în seară Marin mai fluerând, mai cântând, străbătî drumul plin de praf și de arșiță dela moara lui Sfranciog și până la Severin.

A doua zi după-ce dete o raită prin bălcu, bine informat, bătî la ușa unei cărturărese, despre care i-se spusese multe lucruri, de curînd venite din țara turcească, unde după-cum spunea ea a dat în cărți Sultanului și la mai toate pașalele. Aceasta după-ce îi spuse o mulțime de minunății, îl conduse până la ușa, după-ce bietul Marin îi număra doi franci în gologani.

Doi franci îi scutură rău punga, dar' și câte le auzise făceau de un așa sacrificiu.

El, Marin, sluga lui dl George, are să ajungă om mare bogat, fericit, iubit de o femeie frumoasă ca o zînă, cu un păr blond ca spicul grăului și ochii albaștri ca apa Motrului.

Și toată această fericire îi va începe câștigînd la o lotărie câștigul ăi mare.

Lotărie... câștigul ăi mare, lucru cam încurcat pentru Marin. Își închipuia el că trebuie să fie vre-o drăcovenie boerească și asta, dar' ce anume, nu pricepe, de geaba își chinuia capul. În sfîrșit ajunse la un negustor, unde îl îndreptase cărturăreasa ca să-i cumper pe un franc norocul. Aceasta îi spuse cam ce e o lotărie, lucru din care nu i-a

Cine voește să facă politică și diplomație, și cine e disgustat de ele încă mai curând și mai cu ardore, să lucreze pe terenul economic și cultural și-și va aduce neamului sau serviciului neasemenat mai mari decât foarte mulți politicieni de pricepere și tărie problematică.

Dela noi și nu dela grația guvernului, depinde să ne ridicăm într-o privință sau într'alta ori în toate privințele, precum atîrnă viitorul fiecăruia dela el însuși și dela nimeni altul în lume.

Carierile vieții.

Cariera militară.

Dintre toate carierele, nici una nu e așa sigură ca cariera militară.

Pentru alții... da, pentru alții există și alte cariere sigure în țeara noastră, poate prea sigure, dar' pentru noi?...
Ne-am extinde prea mult, dacă ne-am pune să apreciem după merit »siguranța« carierei tinerilor noștri, și articolul de față nu l'am scris cu gândul de a compune o listă de tânguirii. O privire fugitivă peste viața noastră politică e prea de ajuns, o simplă aluziune la modul cum sînt tratați oamenii noștri aplicați în serviciul statului, sau al administrației comitatense ne va convinge pe deplin, că principiul egalității se aplică pentru noi numai când e vorba de datorie, ear' când e vorba de drepturi, rămîne deocamdată în suspensio.

Sîntem delăturați încetul cu încetul, suntem nedreptățiți vîzînd cu ochii. Și nedreptățirea aceasta se extinde asupra tuturor carierelor, cari pot fi influențate de cei dela putere.
Ear' influența oamenilor dela putere crește pe zi ce merge, cuprinzînd tot mai mult teren și azi-mîne ne vom pomeni, că preoțimea noastră cea dotată de stat e *m. kir. oláh ajku papság...*
Și ce facem noi?
Ce facem noi când lupta ce o purtăm nu mai e dreaptă, nu mai e în proporție cu puterile noastre, când oamenii puterii ne umiliesc din ce în ce mai mult?
Ne vom opune pe cât vom putea tendințelor infame, și nu vom cerșii pâinea domnilor, dacă această pâine e rușinoasă și umilitoare pentru noi!

Vom crește copiii noștri pentru cariere libere de jugul umilitor al unor tendințe revoltătoare.

Ear' pentru-ce am zis la începutul articolului, că cariera militară e sigură.
Va avea unele inconveniențe această carieră, cari toate dispar pentru tinerii aplicați spre militarism, — dar' intrat odată în armată, nu te va persecuta nimeni, pentru-că ești Român, nu vei avansa mai tîrziu ca colegii de alte naționalități, și vei fi scutit de sicanările la cari sînt expuși băieții noștri pe băncile gimnasiilor ungurești.

Miliția e cariera sigură; avansarea se face fără considerații naționale, fără rezerve șoviniste, după-cum nimic nu se face fără aceste

reșas altceva în minte decât că într-o căciulă se pun bilete pe care sunt scrise numere și de-acolo scoate unul și fără să-l vadă zice asta-i câștigul al mare, desface biletul și vede numărul de pe el, apoi care a cumpărat din tîrg un bilet pe care e pus un număr tot ca ăla, se duce la București și ia banii.

Marin dete un leu, luă un bilet și după-ce negustorul îi arată care e numărul, plecă știind lămurit că boerii dela București au să scoată dintr-o căciulă un bilet pe care o să fie scris tot numărul care e pe biletul lui și că acest lucru îi dă dreptul să se ducă să ia dela București zece mii de lei.

Bat'o Dumnezeu bogăția, chiar când e numai o speranță, schimbă pe om atît de mult, că nu-l mai cunoști. Marin de pe acum se crezî mai presus ca toți oamenii. Zece mii de lei socotea el că e o bogăție fără de margini. Numai gîndind la așa bănet i-se părea că-l dor șelele când o ridica sacii.

Gîndurile lui nu mai sînt de atunci acasă. Tot sucește și reșucește în minte-i spusele cărturăresei și ale negustorului și nimeni nu știe taina lui. Biletul stă bine pus între două griji ascuns, ear' numărul de pe el atît de mult l'a privit și de atâtea-ori l'a scris cu degetul pe nisip, încît noaptea îl visează și chiar aveau îl vede par'că ar fi săpat în tot locul. Ce număr e ala? cum îl chiamă nu știe și nici nu vrea să știe, destul atît că cu ochii închiși poate face pe nășip cele cinci semne ce stau la rînd ca niște saci plini, gata de încărcat: 66666.

Un lucru îl incurcă: de câte-ori vede pe Irina i-se strînge inima. El tot o iubește și

în viața celorlalți muritori români din nenorocita noastră țeară.

Acesta e unul dintre motivele principale, care ne fac să îndemnăm pe părinți ca să-și dea băieții la miliție, dacă aceștia au înclinare spre viața de soldat.

Miliția e carieră sigură și — onorifică. Oficerii sînt reprezentanții vitejiei noastre, ca națiune, și am putea fi mândri, dacă oficerii noștri ne-ar reprezenta în proporție cu soldații români înrolați.

Dar' proporția e încă departe de a fi dreaptă: numărul oficerilor noștri e mult mai mic, ca să ne poată reprezenta în adevăr.

Acesta e al doilea motiv, care ne îndeamnă a insista pe lângă această carieră, mai adăugînd frumosul viitor ce surde oficerilor români, cari totdeauna au fost soldați bravi, și s'au ridicat adeseori pînă la cele mai înalte trepte ale carierei militare.

Cariera militară se poate începe în școlile militare reale inferioare (Cașovia, Kőszeg, S.-Pölten), unde elevii trebuie să depună examen de primire.

Elevii absoluți de acest curs (sau cei cu IV. cl. gimnasiale, depunînd examenul) continuă la școala militară (Mährisch-Weisskirchen) reală superioară, al cărei curs ține 3 ani.

Absolvenții de IV. cl. gim. pot intra la școlile de cadeți. Astfel de școale avem, pentru infanterie, la Viena, Budapesta, Innsbruck, Karthaus (lângă Brünn), Carlstadt, Liebenau, Lobzow, Sibiu, Pejon, Praga, Timișoara, și Triest; pentru cavalerie în Mährisch-Weisskirchen; pentru artilerie în Viena; pentru pionieri în Hamburg.

Tot cu IV. cl. se poate urma la academia militară »Ludoviceum« din Budapesta (pentru honvezime) și la academia de marină (Fiume).

Studentii absoluți de mai mult de IV. cl. gimn. pot fi primiți în cursul al II-lea sau al III-lea al acestor școale, după depunerea examenului de primire.

Tot acestea sînt valabile și pentru studenții absoluți de gimnasiu.

Studiile militare superioare se completează la academia militară (curs de 3 ani) din Viena și Wienerneustadt.

În toate aceste institut primirea se face pe baza examenului, ce îl depune elevul înaintea comisiunii examinătoare. Condițiile de primire sînt — în general vorbind — dreptul de cetățean, etatea recerută, aptitudinea corporală, purtare morală bună, cualificația recerută.

Manifestul Țarului.

O zi de mare însemnătate politică, zi, care va fi scrisă cu litere de aur în cartea vieții popoarelor, este ziua în care Țarul Nicolae II. al Rusiei, a dat în lume acel manifest, despre care am amintit și noi în nrul nostru trecut, prin care propune o desarmare generală a tuturor țărilor.

Numai cât, pentru rezolvarea acestei chestiuni atît de importante, după-cum se vede din scrisorile foilor de pînă acum, va avea să întîmpine foarte mari greutăți, deoarece și acum, la sfîrșitul veacului al 19-lea, se mai află încă țeri, cari nu sînt conduse numai de ideea, ca să se poată desvolta fiecare popor în deplină libertate, ci rîvnesc a cuceri

ar da jumătate din bogăția lui ca să strîngă în brațe-i trupul ei frumos și delicat, să sărute ochii ei mari și atît de visători și să mîngăie pîrul ei negru și lung.

Dar' nu, Dumnezeu n'a vrut așa. Cărturăreasa i-a spus că iubita lui are să fie cu pîrul blond și Irina are pîr negru și cărturăreasa nu poate să nu fi spus adevărul dacă i-a spus că are să câștige cei 10.000 de lei la loterie. Tot caută el în mîntea lui care poate fi acea femeie frumoasă, pe care soarta i-a hotărît-o, dar' de geaba, nu-și amintește de nici una și nici nu știe încotro o fi. Atît știe că la bălciu la Severin a vîzîut o grămadă de cocoane, dar' nici-odată nu a luat seama bine, la vre-una. Toate par'că erau frumoase, găsite par'că erau scoase din cutie și cu atît zarzavat pe pălărie, că după socoteala lui ar fi putut hrăni o capră timp de o iarnă întreagă.

Filosoficește, ori de câte-ori cugeta pe această temă își zicea vîzîndu-și infructuoase, creările de descoperire: Cum o vrea D-zeu, că eu nu mai am dreptul să aleg.

De când cu loteria Marin face odată pe lună un drum la Severin, ca să întrebe pe negustor dacă a venit vremea să se ducă la București să ia banii.

Mîne e ziua ca să se ducă ear' și de aceea Marin caută a drum și nerăbdător pornește în jos pe valea Motrului, care lin se întinde ca o cordea azurie printre țermurile înflorate. (Va urma).

pentru sine tot mai mult teren, sau apoi a-și recâștiga ceea-ce odinioară au pierdut.

Și pînă-ce se află încă astfel de țeri, la înțelegere despre o desarmare generală este cel puțin de necrezut că se va putea ajunge, dacă nu va fi privită ca chiar un lucru mort, despre care deja dela început se știe, că nu se va putea intrupa.

Să luăm de pildă Franția. Aceasta alîndu-se cu Rusia, a crezut că prin aceasta i-se va da posibilitatea, ca mai curînd sau mai tîrziu să pună earăși mîna pe frumoasa Alsacia-Lorena, care a pierdut-o în războiul cu Germania, a cărei pierdere nici când nu va fi uitată din partea Francezilor.

Ba se susține chiar și de alte țeri, că chestia Alsaciei-Lorenei va fi cea mai însemnată piedecă la realizarea păcii universale.

Și eată, că acum tocmai Rusia vine și propune o desarmare generală, și chiar Germania este aceea, care întăiu de toate întinde mîna Rusiei, la ajungerea acestui mare eveniment.

Aceasta este cea mai mare durere a Francei, ce a cuprins-o, când a auzit despre propunerea Țarului.

Ori-cît de mare îi va fi însă durerea, va trebui să se resigneze în fața celor trei puteri mari europene, Rusia, Germania și Austro-Ungaria, cari mai mult stăruesc întru ajungerea la o deplină înțelegere asupra acestei desarmări.

Căci ce folos aduce o astfel de pace, care se susține numai pentru-ca fiecare țeară să se înarmeze cât se poate mai mult, pentru-ca apoi, ajungînd neînțelegerile dintre dinsele la extrem, cu atît mai crâncen și mai sdrobitor pentru vrășmași să fie războiul când va izbucni?

O pace înarmată, mai curînd sau mai tîrziu, poate să ducă o țeară la acea prăpastie, în care ar ajunge în urma unui război fatal pentru dînsa.

Ear' de pildă, câteva citări asupra păcii armate din comunicatul oficios rusesc:

»Crisele economice, datorite în mare parte înarmărilor fără margini și primejdia continuă ce zace în această îngrămădire de material de război, prefăce pacea înarmată în sarcini strivitoare ce popoarele supoartă din ce în ce mai greu.

»Pare evident, că dacă această stare de lucruri ar mai dăinu, ea ar conduce în mod fatal la un cataclism, ale cărui urmări înspăimîntătoare fac să tremure mai nainte ori-ce gînd uman.

Și aceasta nici că poate fi altcum.

Ziarele franceze cred, că Franția trebuie să primească în principiu conferența de desarmare, dar' multe dintr'însele zic, că proiectul de desarmare va trebui să fie precedat de o remaniere a hărții Europei.

»Times«, ziar englez scrie, că dacă Franția ar respinge dela sine propunerea Țarului, atunci și Germania va fi silită să continue cu înarmările. Pînă-cînd Franția și Germania vor sta ca inimice una în fața celeilalte, pînă atunci nu se va putea ajunge la nici o înțelegere asupra acestei păci universale, ci nobilul manifest al Țarului va rămîne numai un lucru mort.

Să sperăm însă, că acela, care a adus în fața lumii acest însemnat eveniment, se va ști folosi și de mijloacele necesare pentru ajungerea la realizarea marelui scop ce și-a propus.

Manevrele Impărătești.

Știm cu toții, că manevrele cele mari din ăstan, numite împărătești, s'au ținut la Buziaș.

Vinerea trecută după amiază pe la orele 5¹/₄, a sosit și M. S. Impăratul la Buziaș însoțit de arhiducii Francisc Ferdinand și Francisc Salvador. Arhiducele Iosif a ajuns deja Joi acolo.

M. Sa Monarcul a fost întîmpinat la gara Timișului prin o vorbire de binevntare din partea spanului, Victor Molnár, căruia M. Sa i-a răspuns în următorul mod:

»Primiți mulțumita Mea cea mai adîncă pentru primirea cordială și expresiunea devotamentului credincios al D-Voastre. Aducîndu-mi cu plăcere aminte de zilele ce le-am petrecut de repește-ori pe teritorul Timișului, Vă asigur, că și cu prilegiul acesta am venit foarte bucuros în mijlocul D-Voastre.

Indată după aceasta am plecat spre scaldă. Mulțimea care se ridica la 26.000 oameni, cea mai mare parte Români, nu mai înceta cu strigătele de »să trăească« la adresa Monarcului.

Dintre statele străine și-au trimis atașajii lor următoarelor: Anglia, Italia, Rusia, Sîrbia, Iapanul, toți colonelii, Germania și Spania sub-coloneli; Franția și Turcia majori; din partea Sîrbiei au fost trimiși generalul Marcovici și majorul Pantovici, pentru a saluta pe M. Sa Monarcul ca trimiși extraordinari.

Sambătă a fost prima ciocnire a trupelor între Buziaș și Lugoș.

A doua zi, Duminecă, fiind pausă, s'a dat în onoarea M. Sale o mare serenadă.

Luni, Marți și Mercuri au manevrat corpurile de armată XII. din Transilvania și VII din Bănat și partea răsăriteană a Ungariei.

Acestea manevrînd între Bocea și Oravița, au avut ca temă un războiu al României în alianță cu Rusia contra Austro-Ungariei.

Ca suposițiune au avut năvălirea unui contrar dela Sud-Ost în Transilvania pe la strîmtorile Oltului și Jiului, cu scop de-a înainta pînă la Budapesta. O armată inimică este trimisă contra Austro-Ungariei parte pe Dunăre în sus, parte peste munții Gorjului și Mehedinți, în Bănat, pentru a ocupa ținuturile locuite de Români și a înainta pe Valea-Murșului pînă la Lipova, pentru a veni în contact cu armata principală, care operează în Ardeal. În cas de înaintare bună inimicul ar putea amenința și linia de retragere a trupelor austro-ungare din Ardeal. Contra acestui corp străin de armată se trimit honvezii și glotașii din ținutul Timișoarei și Seghedinului, honvezii în lipsă de artilerie, luptă fără succes. După toate acestea lupta decisivă se dă în triumful strategic Caransebeș—Lipova—Arad.

M. Sa și-a exprimat mulțumirea față de aceste manevre.

Conferența

învătătorilor gr.-or. din cercul Deveii.

În urma unui ordin consistorial învătătorii gr.-or. din cercul Deveii, format din tractele protopresbiterale: Deva, Hațeg, Oraștie, Dobra și Iliia, s'au întrunit în zilele 18 și 19 August st. v. în Deva în »conferența«.

Conferenței i-a premers celebrarea serviciului divin cu »Invocarea ducului sfînt« în biserică de către protopresbiterul Deveii George Romanul, asistînd toți membrii deja sosiți.

Ședința I.

La orele 11 învătătorii întruniți în sala școlii exmit din sinul lor o comisiune constătoare din membrii I. Branga, N. Sânzian, L. Bera și D. Mosora spre a invita pe comisarul consistorial denumit spre a conduce conferența din acest cerc, anume pe dl Dr. Pavel Opreș, profesor în Brad.

Di comisar este primit cu însuflețite strigăte de »trăiască« și ocupînd locul presidial rostește o frumoasă și instructivă cuvîntare, declarînd conferența de deschisă.

De notari se aclamează d-nii Toma Neamtu și Dumitru Mosora.

Urmînd constatarea celor prezenți, se constată, că din 122 învătători obligați a lua parte sînt prezenți 59 și anume: din tractul Deveii 5, din al Hațegului 6, din al Dobrei 9, din al Iliiei 18 și din al Oraștiei 19, și 2 învătători aparținători cercului Zarandului.

Dintre inspectorii tractuali de școale confesionale ne-au onorat cu prezența dnii protopresbiteri A. P. Păcurariu, T. V. Gheaja, George Romanul și dl adm. prot. A. S. Păcurariu. Dnii preoți, directorii școlari, ca totdeauna așa și de astă-dată au absentat, afară de dl George Nicoară, preot în Deva. Onoare acestuia, rușine, de trei-ori rușine, celorlalți cari azi-mîne prin multe părți vor intra prin școale, împărțind la »porunci pedagogicești« vezi Doamne, în calitate de directori, învătătorilor!

Dintre inteligința din Deva, numai dl A. Nicoară a fost de față, ear' din popor nimeni.

La ordinea zilei urmează desbaterea asupra temelor designate pentru acest an de cătră Ven. consistor. Toate trei temele se predau unei comisiuni consistătoare din 3 membri, care împreună cu al comisarului consistorial se sfătuiască și să aducă pe ședința viitoare propuneri concrete asupra acestor teme.

Fiînd timpul înaintat, ședința I. se încheie și se anunță proxima ședința pe mîne-zi, Mercuri, la 8 ore.

Ședința II.

Deschizîndu-se ședința, notarul Mosora cetește procesul verbal luat în prima ședință, pe care conferența îl declară de verificat. Prezenți la această ședință, afară de cei aflători în prima se mai însinua încă 3 membri.

Presidiul, dl comisar consistorial, prezentează elaboratul comisiunii exmise în prima ședință asupra temelor designate. La desbatere iau parte mai mulți membri, se discută cu toată seriozitatea și cu multă cunoștință de cauză. Presidiul ici-colea, când se isca divergență de păreri își puneia și dînsul părerile sale, basate totdeauna pe frumoase cunoștințe cîștigate din praxă sau teorie. Mai bine de două ore durează această instructivă desbatere. În firul acestor desbatere s'a scos la iveală necesitatea conchemării de congrese didactice, mai ales atunci, când sînt a să compune regulamente, planuri de învățămînt sau alte proiecte de legi, cari să aduc pentru școală, învățator și învățămînt.

După o mică pauză inv. din Orăștie dl. Dumitru Mosora cetește disertațiunea lucrată de d-sa, anume: „Istoria naturală în școala populară”, scoțând la iveală îndeosebi marea importanță ce o are ea pentru educațiune.

Disertantul atât în decursul cetirii cât și la sfârșit este viu aplaudat; președintele și confereța declară disertațiunea de succesă, autorului i-se exprimă mulțămîntă protocolară și disertațiunea se decide a se acude la protocol.

După-ce membrul Ioan Dan, inv. în Biniș, a fost însărcinat cu lucrarea unui elaborat mai amănunțit pe conferența viitoare asupra întrebării: „Care este metoda cel mai bun pentru a desvolta în elevi simțul religios-moral și după-ce se aleg membri verificatori ai procesului verbal de azi, dnii T. Roșu și N. Roman, președintele prin cuvinte alese, declarându-se mulțămînt cu rezultatul moral al acestei ședințe, îndeamnă pe membri la și mai rodnică muncă pe viitor, mulțumind tuturor celor de față pentru buna ordine observată și pentru interesul ce-l arată față de treburile școlare, declară între tumultuoase strigăte de „trăiască” conferența de închisă.

Membrul Ioan Branga mulțămîntă în numele tuturor, d-lui comisar consistorial, Dr. Pavel Oprea, pentru instructivele povețe date, pentru iubirea arătată față de învățătorii școlilor populare și pentru buna conducere a conferenței, dorindu-și vicață îndelungată spre a putea și mai departe lucra spre binele, folosul și înaintarea școlii române.

Cu acestea partea așa numită oficială a conferenței s-a sfârșit și cu ea totodată și partea „socială”.

A lipsit așa numita convenire socială și prânzul comun obicinuit cu privilegiul tinerii adunării generale a „Reuniunilor”, unde ne strîngeam cu toții spre a putea petrece o oră două în veselie laolaltă, unde făceam cunoștință unul cu altul și unde multe și frumoase planuri se plămădeau. Da, au lipsit toate! Nimenea nu s'a îngrijit, ci la sfârșitul ședințelor ne depărtam grupuri-grupuri prin cele strade ale Devei, așteptând fiecare vre-un avis din partea celor chemați, pentru a ne întruni la un loc.

Ba, mulțămîntă bunăvoinei d-lui August A. Nicoară, care în ciasul al 11-lea, dar' totuși s'a îngrijit ca să ne încuțăm pe câți ne-a putut, căci de nu eram siliți chiar toți a dormi prin hoteluri, birturi sau pe... „sub cetate”. Poftim! Cu trei săptămîni înainte s'a știut că învățătorii din aproape un comitat întreg, se vor întruni în Deva și totuși cer chemați nimica nu fac pentru primirea lor! Rușine! Uitați-vă și învățați, dlor din Deva, la străini cum știu ei prețui pe învățătorii Răceala D-voastre ne-a mahnit adănc și pe viitor vă rugăm de o mai mare bunăvointă, căci doară os din os și carne din carne suntem cu toții, și nu uitați că ospitalitatea Românilor e de model înaintea străinilor!

Raportor.

TREBURI ORĂȘENEȘTI

Sedința dela 7 Sept. st. n. a reprezentanței orașului Orăștie.

După deschidere, membrul comunității, dl. Laurian Bercian, interpelează pe dl. primar, că are cunoștință, că protonotarul în timpul din urmă nu mai primește procese dela neguțătorii și întreprinzătorii din loc față de locuitorii din jur, deși sunt firme întabulate și ca atari, pe baza legii industriale, au drept la aceasta; este dl. primar aplicat a lua măsurile de lipsă, ca acest neajuns păgubitor și ostentor pe viitor să se curme? Răspuns în afacere pretinde numai în ședința viitoare, ceea-ce primar și promise.

(Propunere asupra vînzării teritorului orășeneșc). Cererea erarului montan din Hune-doara, pentru vînzarea teritorului orășeneșc de 36 jugere catastrale, numit locul de clădirea lemnelor și arderea cărbunilor, lângă grebla erarială, este cerută de către comisia exmisă, magistrat și comitetul permanent cu majoritate de voturi să se iee dela ordine până la pertractarea afacerii cu dreptul de plutare.

Dl. Dr. Aurel Muntean este pentru pertractarea meritorică, afirmând că erarul montan în cazul de față nu are drept de expropriare, fiind întreprinderea de plutare de fel privat. Temerile dlui primar față de amenințarea cu expropriarea sunt neîntemeiate. Propune deci respingerea cererii.

Profesorul Vitus este de părere a se vinde locul, că, vezi Doamne, erarul are drept de expropriare și această impregiurare a dovedit-o Dr. Klein, când cu încheierea contractului de închiriere a locului. Se miră, că doi advocați pricepători sunt de păreri opuse.

Dl. L. Bercian propune: avînd în vedere, că obiectul este pus la ordinea zilei pe baza §. 110 al legii comunale;

avînd în vedere, că în ședința de față nu este numărul recerut al membrilor comunității:

Obiectul se pune de nou la pertractare cu termen de 30 zile.

Fiind această propunere singură după lege, se primește.

(Deldturarea iazului deasupra morii lui Binder). De remarcat este, că în urma pagubelor mari, cauzate cu eșirea rîului Șibișelului, dl. Dr. Aurel Muntean a interplat pe primarul, că pentru-ce suferă, ca dl. W. Binder să-și ridice iazul morii mai sus ca partea orașului, căci prin această procedură violentă, comisă de ani de zile, se periclitează locuitorii! Obiectul pus la pertractare se transpune cu 10 contra 8 voturi la vicecomite. În decursul desbaterilor se constată că de puțin interes arată membrii comunității și mai virtos organele magistratuale față de locuitorii expuși ai orașului. Nici provocarea la §§. hotărîți ai legii, nici lamentările continue nu au mișcat pe părinții orașului a lua dispozițiile de lipsă în o afacere atât de primejdioasă.

Curioasă a fost ținuta primarului și afirmările aceleia față de legea pozitivă și față de responsabilitatea sa. Enunțiația făcută, că dînsul nu este supus dispozițiilor reprezentanței și că conclusele aduse nu-l deobligă și la împlinire, fie sigur, că se vor manifesta oare-când în mod neplăcut față de d-sa. În direcția aceasta au mai apucat în rînduri dl. primar și tare-i place a da uitării, că dînsul este ales pe basă constituțională.

(Lumina electrică). Preliminarul speselor pentru construcția luminării electrice s'a dat comisiei respective spre studiere, pe lângă contragerea unui expert.

(Raportul comisiei în afacerea greblei) se pune în legătură cu afacerea căștigării dreptului de plutare.

(Comisia pentru conscrierea membrilor viriliști) pro 1899 s'a ales în persoanele dlor Carl Anton, Tokay Aladár și L. Bercian.

Decisul negativ al ministrului, referitor la transmutarea oficiului silvanal dela Sebeș la Orăștie, se ia la cunoștință.

Cererea protopopului gr.-or. din loc pentru unele lemne pe seama gimnastice, s'a încuviințat.

Ar fi de dorit, ca membrii clubului român să-și valideze părerile eventuale contrare, în ședința clubului, nu însă în plenul reprezentanței, pentru-că abaterile sunt neplăcute.

ȘTIRI POLITICE

România și manifestul Țarului.

„Epoca” din București aduce știrea, că ministrul-president Sturdza a telegrafat legațiunii române din Petersburg, că guvernul român aderă la congresul de pace, propus din partea Țarului.

Delegații guvernului român vor fi dnii general Budișteanu, C. I. Stoicescu și E. E. Stătescu.

O asemenea telegramă de aderență a fost trimisă contelui Muraviev din partea dlui V. A. Urechia, președintele grupului parlamentar român.

Eată textul telegramii:

„Excelenței Sale Contelui Muraviev, în Petersburg. Biroul grupului parlamentar român din Uniunea interparlamentară, roagă pe Excelența Voastră să binevoiască a depune la picioarele M. S. Impăratului, umiltele sale omagii pentru inițiativa luată în favorul păcii și al fericii popoarelor. Această inițiativă anunță o eră nouă pentru omenime. Vivat Impăratul pacificator glorios! Președinte V. A. Urechia, senator, fost ministru.

Alianța germano-engleză.

Cine ar mai și crede, că în timpul când toate țările se ocupă cu propunerea Țarului asupra păcii universale, se mai poate vorbi încă și de încheierea de alianțe.

Așa ceva s'ar părea aproape de necrezut. Și totuși se pare că ne aflăm în fața unor stări de lucruri, cari ne îndeamnă să credem, că se mai poate încă și așa ceva.

Și anume eată pentru-ce:

Hatzfeld, ambasadorul Germaniei la Londra, a avut zilele acestea mai multe convorbiri la Foreign-Office cu mai mulți ministri englezi.

„Pall Mall Gazette”, foaie engleză, scriind despre aceste convorbiri, zice, că ele ar avea de scop o înțelegere a unei alianțe între Germania și Anglia, și susține, că învoeala a și fost semnată zilele acestea.

Acești știri însă nu i-s'a prea dat multă însemnătate.

Dar' cele-ce s'au petrecut la 4 Sept. n. pe piața Waterloo din Hannovera, se par a întări această știre.

Impăratul Wilhelm ținînd un discurs înaintea coloniei Waterloo, a arătat armatei însemnătatea istorică a pământului pe care se află, aducîndu-le aminte și de amicitia de arme dintre Englezi și Germani la Waterloo. Amintind apoi despre învingerea ce au avut ostașii englezi în războiul asupra Dervișilor din Africa, războiul ce de present decurge, a provocat trupele să strige: „Trăească Regina Angliei!”

Din aceste demonstrații deduce numita foaie că ar fi pusă la cale o alianță între cele două țeri.

NOUȚĂȚI

Excelența Sa Metropolitul Miron Romanul se află de câteva zile greu bolnav. Dorim cât mai grabnică însănătoșare.

Archiducele Francisc Ferdinand și o nuntă românească. Sâmbăta trecută după amiază, archiducele Francisc Ferdinand avînd prânzul în satul *Stamora Română*, și auzind că se va ținea o nuntă românească, s'a dus la fața locului, s'a uitat la jocul nuntașilor, a vorbit cu mireasa și mirele și le-a dăruit 200 fl. Mireasa apucîndu-și mâna i-a sărutat-o și a dus-o și la fruntea ei. Archiducele o lăsa în deplină voce să facă. Pe urmă a întrebat: Oare aceasta e datina aici?

Principesa României Maria a donat 12.000 lei pentru construirea unui drum până la mănăstirea de călugărițe Paserea, din județul Ilfov. Drumul este deja aproape gata.

Alegerea protopresbiterului gr.-or. la Dobra s'evîrșită Luni în 24 August st. v. a decurs în ordine exemplară, întrînd dl. Avram Păcuraru 28, dl. Gerasim Sîrb 7 și dl. Iosif Morariu 3 voturi. Raport amănunțit vom da în nrul viitor.

DI Vasile Romoșan, vigil silvanal suprem de clasa a doua, după un serviciu de 30 ani la oficiul silvanal din Sebeș, cu 1 Sept. n. a c. s'a retras în pensiune.

Semn de războiu. Cetim în „Tribuna” din Sibiu următoarele: „În apropierea satului Krivogastan, pe linia Ueskueb-Salonic, se adunară mii de berze (cocostîrci) și de vul-turi, cari se lăură la luptă unii cu alții, făcînd un sgomot infernal. Lupta a durat o zi întreagă. Berzele au fost învinse și câmpul de luptă era acoperit cu cadavrele acestor paseri cu picioarele lungi. Poporațiunea de prin pregiur a adunat cadavrele, pe cari le-a îngropat ca să nu infecteze aerul. Locuitorii cred, că asta e un semn de războiu.

D-na Vladaia și dl. A. Petrovici concertînd Joi în săptămîna asta în Hașeg, vor concerta săptămîna viitoare în Caransebeș și la Lugos.

Cununii. Niculae Ungurean și Valeria Augusta Degan invită cu toată onoarea la sîrbarea cununiei lor, care se va ținea Duminecă în 11 Septembrie st. n. a. c. la 3 ore post-meridiane în biserica greco-catolică din Vețel. Vețel, la 1 Septembrie 1898.

DI Mihail Bociat, notar în Livezeni și d-șoara Eugenia Socol din Petroșeni, invită la cununia lor, ce se va celebra în 24 Sept. n. în biserica gr.-or. din Livezeni. Le dorim fericire!

Decorat. DI Candin Cristea, notar în Bozeș, a fost decorat pentru îndelungatul serviciu cu crucea de argint pentru merite.

A pățit-o și el! Căpitanul Barnsteth, atașat militar al Svediei, a fost trimis ca să participe la manevrele împărătești dela Buziaș. Până să se înceapă manevrele, a cercetat mai multe orașe din țara noastră, petrecînd v'o câteva zile și în orașul nostru, în societatea colonelului dela 31 reg. de inf. care era încuarterat aici. Când a plecat dela Sibiu, a pus pe tren o ladă mare ca pachet, în care avea între altele și veștmintele de gală. Sosind la Lugos, când se-și primească lada, a găsit-o goală. Se vede că oare-cineva cu niște chei false a deschis-o și a furat tot ce a aflat în ea. De urma hoșului nu s'a putut încă da. Căpitanul Barnsteth, din lipsa de veștminte n'a putut lua parte la manevre. Bune idei își va face și acest căpitan despre morala ce dăinuște pe trenurile ungurești din mult lăudata Ungarie, unde nici chiar pachetele nu mai sunt în siguranță.

Cununie cu asistență de gendarmi. Sâmbătă în 27 August (în ziua de Sf. Marie), s'a s'evîrșit în biserica din Satulung de lângă Brașov cununia tinerului de acolo Ioan Mun-

tean cu Maria I. Soric. Tinerii miri abia au intrat în biserică, ca să primească sfînta taină a căsătoriei, și eată că doi gendarmi se ivesc la ușa bisericii, unde i-au străjuit până s'a s'evîrșit actul religios al cununiei; îndată după aceea mirele fu luat de gendarmi de lângă mireasa sa și escortat la primărie, ear' de aci la Brașov sub pretext, că el nu ar fi Ioan Muntean ci fratele seu George, despre care se susține, că nu s'ar fi prezentat la asentare. După-ce în Brașov a mai stat deținut vre-o două zile, s'a adevărit însă că bănuiala a fost netemeinică și tinerul mire, ca nevinovat, fu liberat.

La gimnaziul ev. ref. din Orăștie, s'au terminat înscrierile. Acțiunile stau foarte slab. Numărul elevilor înscriși în prezent abea întrece jumătatea din anul trecut. Causa se zice a fi tratamentul „cel bun” de care au fost împărtașiți.

Rectificare. On. Dle Redactor! Un domn corespondent al D-Voastre, scriindu-vă un articol despre „Reuniunile și Conferențele învățătoresști”, își permite să-și garnisească discuțiunea cu fel și fel de personalități. Îndeosebi atacă persoana amicului meu Dr. Bologa și a mea. Ne face oameni răi. Nu voui să-mi apăr rîutatea, căci e lucru greu a te dovedi de bun, și-apoi rîutatea e cusur comun mai tuturor oamenilor, dar' vreau cu permisiunea D-Voastre să rectific o scornitură. Se susține adecă de corespondentul D-Voastre, că în sinodul archidieceșan s'a timbrat învățătorimea noastră de „nematură”. Și e scris așa, că eu ori Bologa așa fi pécătosul. Dar' eu am aflat odată dela amicul meu Onișiu, că dl. C. Baicu, inv. în Orăștie, a susținut, că eu am exprimat cuvintele ofensătoare în sinodul archidieceșan, când s'a discutat chestia Reuniunilor și a Conferențelor. Am fost foarte surprins. De aceea am scris îndată dlui Baicu, declarându-i că eu nu le-am rostit și rugându-l să-mi spună de unde știe faima aceasta. Nu mi-a răspuns. Așa a crezut dînsul, se vede, că face bine! Acum vîd că se scrie în „Revista Orăștiei” și că se știe în cerc și mai larg și același articol se trimite și „Gazetei Transilvaniei”, care l'a și publicat. În fața acestei proceduri țin să declar, că eu n'am exprimat nici-odată acea ofensă și peste tot n'am avut nici în gînd să ofensez vre-odată tagma învățătorescă, căreia îi aparțin și eu și nici-când n'am auzit cuvîntul rostit în sinod. S'a vorbit, da, despre felul cualificațiunii învățătorimii noastre în genere, în sinodul archidieceșan, când acesta avea să decidă asupra unei chestiuni generale de școală, ceea-ce nu e ofensă. Nu mai cualific nici persoana care lățește astfel de faime, nici procedura aceleia, căci ele însele își dau cualificația.

Vă rog, on. dle Redactor, să publicați și această scrisoare în foaia D-Voastre. Cu deosebită stimă S-Sebeș, 21 Aug. 1898. Dr. Iosif Blaga.

Din partea noastră observăm numai atît, că autorul articolului publicat în nrul 31 al foii noastre, despre „Reuniuni ori Conferențe învățătoresști”, la care se referă rectificarea dlui Dr. Blaga, nu este dl. C. Baicu, ci un altul.

Noue oficii de dare. Ministrul de finanțe a orînduit înființarea mai multor oficii de dare, încă în decursul acestui an. Dintre acestea cel dintîiu este care se va înființa în Ilia, comitatul nostru.

Botez pe Dunăre. Săptămîna trecută s'a făcut un rar botez la Galați. La sosirea în port a vaporului austriac, preotul Ursache dela biserica „Sfinții Apostoli” a fost chemat să servească sfînta taină a botezului a unui nou-născut. Preotul îndată a și sosit, și a botezat pe noul-născut în religia creștină ortodoxă. Părinții copilului au fost muncitori, cu numele Ioan Bulgaru și soția sa Maria. Nou-născutul i-s'a dat numele de Nicolae Iosif; ear' ca naș a fost cantorul dela biserica „Sfinții Apostoli”. După s'evîrșirea botezului, vaporul a plecat spre Sulina, ducînd într'insul pe noul-născut și pe părinții lui.

Fotograf automatic. Actualmente știm că e în Viena expoziția iubilară pentru 50 de ani de domnie a M. Sale Impăratului nostru. La această expoziție se pot vedea o mulțime de curiosități cari de cari mai minunate și mai frumoase, mai ales pentru noi Români cari suntem așa de puțin în curent cu nou-tățile. Așa, de pildă, se pot vedea aparatele fotografice automate. Pe fiecare aparat se cetește inscripția următoare: „Fotografează-te singur”. Arunci într'o deschizătură practică în aparat o coroană, te așezi în fața mașinei și după 2 și jumătate minute sună un clopoțel și fotografia ta cade afară printr'o deschizătură de desupt. Fotografia e pusă într'o ramă de tinichea și este foarte reușită.

CHESTII ȘCOLARE

„Statul învățătoresc poporal
în oglinda timpului modern”.

Lucrare premiată de „Allgemeine Lehrer-Zeitung”
(Urmare și fine din nrul 31.)

Mijlocul cel mai de căpetenie pentru ridicarea învățătorimii rămâne dară, îmbunătățirea stării materiale. Cu cât sunt mai bine dotați învățătorii poporali, cu atât îi respectează mai mult și cu atât mai tare crește și puterea atrăgătoare a oficiului și numărul acelor, cari se destinază acestei cariere și cu atât mai sigur și mai ușor se pot câștiga puteri apte la acest oficiu. Dacă ridicăm oficiul, ridicăm totodată și corporațiunea. Cu creșterea puterii atrăgătoare mulți și mai mulți copii din familii mai bune pășesc pe cariera învățătorească, mai mulți învățători se căsătoresc în cercuri mai culte, clasa întregă vine în raporturi mai strânse cu partea cea mai bună a poporului, prin ce în privința socială se ridică, crește în respect și influență, — da se mărește și capacitatea, destoinicia.

Atunci se va sista și acea forță-silă, provocată adesea prin lipsa de învățători, ca se ajungă elemente mai puțin abile, neîndemănate în oficiu, leneși și moralmente petați se se suferă, dimisionați, neapți de serviciul ori multămiți și totdeauna suspicioși se se reprimă în oficiu, prin ce onoarea oficiului suferă știrbătură și influința față cu alte cercuri îi scade foarte tare. Dacă învățătorul are venit mai bun, atunci față cu publicitatea joacă o rolă corăspunzătoare stării sale; nu-i trebuie ca timpul de lipsă pentru recreare se-l prescurteze prin ocupațiuni laterale, afară de timpul de prelegere mai bine uită pravul din școală și cultura spirituală și-o poate îmbogăți prin participarea la teatre, concerte și prin procurarea de cărți; într-aceea capătă și voie mai mare spre lucru și așa și rezultat poate ajunge mai bun și în urmă oamenii nu se vor uita la el peste umeri, ci-l vor respecta și stima așa, cum merită după starea sa.

Un mijloc spre ridicarea oficiului învățătoresc este mai departe organizațiunea înaintării, respective punerea în cerc mai larg prin aceea, că oamenii mai experți, cu deosebire aceia, cari au funcționat practice pe cariera învățătorească s'ar încredința cu inspecțiunea, și învățătorii poporali eminenți s'ar aplica ca profesori preparandiali. Spre adevărarea acestei aserțiuni avem destule exemple la alte oficii, că oameni de tot simpli s'au ridicat la stări înalte și aci au fost destul de apți respective au satisfăcut pe deplin datorinței lor. Și corpul învățătoresc poate arăta destul bărbăți, cari la ridicarea cauzei școlare au lucrat cu mare energie. Bărbăți ca Kellner, Otto, Szüben, Hentschel, Pranye, Kehr, Berthelt, Schütze, Dörpfeld, Gude, Stuba, Finger, Guth, Hermann, Bachmann și alții, cari au ridicat totul la acea treaptă, pe care stă azi și aceștia n'au avut calificațiuni teologice nici în genere academice, ci numai preparandiale. Dacă stă aceasta, și cine cunoaște istoria metodului acela nu va nega, poate fi îndoială în privința aceea, că în urma acelor barbați, cari au spart drumul nu se poate afla o sumă considerabilă a puterilor arătate la ocuparea posturilor amintite? numai se voim a căuta.

Ca cel din urmă mijloc la ridicarea stării învățătorești e de recomandat în fine incurajarea învățătorimii și spriginirea întru toate stăruințele cari țințesc spre binele școlai din partea factorilor chemați la aceasta, precum și apărarea învățătorilor contra a tot felul de atacuri nedrepte. Autoritățile școlare trebuie să se îngrijască de cultivarea cauzei școlare mai bine decât până acum, cu deosebire dela învățătorii meritați se nu detragă recunoștința ce le compete și cu deosebire pe elementul stăruitor se-l îmbărbăteze cu toate mijloacele ce are la îndemână. Și aceasta se poate întâmpla în mai multe chipuri. La înaintare se nu se ia în considerare numai timpul de serviciu, ci cu deosebire stăruința și conștiințiozitatea chemării; dotează mai bine învățătorimea; capacităților mai alese se le asigureze un cerc mai mare de ingerință; tracteze cu ei confidențial și în cauze ponderoase se-i întrebe despre părerile lor s. a.

Impărtășască-l pe învățător și de apărare de care așa de multe ori are lipsă; ca învățătorul și școala se nu se privească de un rău de lipsă și că se-i recunoască pe deplin importanța. Dacă toate acestea se întâmplă, atunci greșelile și slăbiciunile învățătorilor vor scădea, virtuțile însă vor crește — spre binele școlai și al poporului.

Să dea Dumnezeu că așa se fie.

FEL DE FEL

Americane europenizate. La grădina zoologică din Prater (Viena) au sosit 100 de femei din Senagambia. Toate vorbesc franțuzește, și unele din ele și nemțește. Se poartă foarte delicat cu publicul care le vizitează și sunt de o amabilitate rară. Au adus din Africa corturi în cari locuiesc. Tes foarte frumos, tăbăcesc piei, lucrează bijuterii. Nu posedă ca îmbrăcăminte de cât o simplă fașe în mijlocul trupului. Au și o școală, unde copiii învață cu profesori arabi. Dau reprezentații cu animale pe cari le-au adus de prin locurile natale. De-alminteri, în grădina zoologică, aceste femei senegambiane se află ca la ele acasă, populațiunea din ea fiindu-le foarte familiară.

Un statistician englez a cercat toamai zilele trecute, îndemnat de bună seamă de manifestul de desarmare al Țarului, să constate mulțimea enormă a militarilor din întreaga Europă, într'un mod cu totul deosebit.

Anume el s'a pus să-i măsoare cu metrul, și a ajuns la constatarea, că dacă am lua pe toți soldații, câți îi are Europa unul câte unul, și i-am așeza unul după altul într'o linie dreaptă cu munițiuni, arme etc., și șirul de soldați, care s'ar naște în chipul acesta, n'ar fi nici mai lung nici mai zcurt de douăzeci și patru mile. Ear' dacă ne închipuim, că șirul acesta de soldați ar avea să treacă pe lângă un punct anumit, ar trebui mai bine de un an de zile, până-ce ar ajunge la punctul acesta cel mai de pe urmă soldat.

Notiță Literară.

Din „*Moda Ilustrată*” a apărut nrul 33 cu un cuprins bogat.

„*Enciclopedia Română*”, editată sub auspiciile și din însărcinarea Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, de Dr. Corneliu Diaconovich, prim-secretarul Asociațiunii.

A apărut fascicolul X al acestei mari și folositoare publicațiuni, adică ultimul, cu care se încheie tomul I. A—Copenhaga. Tomul întreg cuprinde 936 pagini, 10.401 articole, 9 harte, planuri și adnexe și 111 ilustrațiuni în text.

Faptul îmbucurător, că publicul cetitor primește o parte considerabilă din această valoroasă publicațiune, este o dovadă eclatantă, că lucrarea aceasta înaintează cu pași tot mai siguri și el fără îndoială va putea delătura pe deplin temerea, ce s'a ivit la început în cercuri foarte largi, că „*Enciclopedia Română*” ca toate întreprinderile noastre literare de asemenea extensiune nu se va putea termina.

Fascicolul X cuprinde articolele Clasa—Copenhaga. La acest fascicol se alătură foaia titulară, apelul comitetului Asociațiunii din August 1896, prefața la tomul prim, scrisă de directorul publicațiunii Dr. C. Diaconovich, lista autorilor „*Enciclopediei Române*”, consemnarea ilustrațiunilor, prescurtări și semne și Addenda et Corrigenda.

Dintre articolele cuprinse în acest fascicol amintim: Cloșca Ioan, Cluj, Coarda (T. Cerne), Cobălcescu, Cocorăscu, Cod, Codrescu, Cognac, Cojocna, Colonia, Colorante, Colori, Columbia, Comasarea, Comedia (M. Strajan), Comic. Comitat, Comuna, Conache, Costache, Concert, Congregațiune, Congres, Conserve alimentare, (Dr. Felix), Constanța (județ și oraș), Constantinescu Barb, Constantinopole, Conta Vasilie, Conta-Kernbach Anna, Contabilitate, Convulsione.

Dintre ilustrațiuni remarcăm un admirabil tablou, reprezentând vederi din Constanța, precum: noul port, statua lui Ovidiu, piața Independenței, promontoriul, biserica catedrală.

Scoarțele pentru tomul I sunt deja lucrate și se pot comanda la editor cu prețul de fl. 1 (fr. 2.50) incl. trimiterea trancată și recomandat.

„*Enciclopedia Română*” apare în extensiune de 30 fascicole de câte 6 coale de tipar

(10 fasc. formează un tom) și va cuprinde în total peste 30.000 articole.

Publicațiunea se va termina în decursul anului 1900.

Abonamente se primesc la editorul W. Krafft în Sibiu și la toate librăriile; deposit general pentru România: Storck & Müller, București.

Prețul unui tom face: broș. fl. 10. — (resp. fr. 25. —), ear' legat fl. 11.60 (resp. fr. 28.50).

Pentru redacție responsabil: Petru P. Barițiu.

Concurs.

Prin aceasta se escrie concurs pentru ocuparea postului de oomptabil la institutul de credit și economii „*Corvineana*”, societate pe acții în Hunedoara (Vajda-Hunyad) cu următoarele condițiuni:

1. Concurenții au să-și înainteze rugățile subsemnatei direcțiuni, la care să alătore documente, cari se dovedească că posed calificațiunea și praxa îndestulătoare pentru a putea conduce independent toate registrele comptabilității de bancă.

2. Terminul înaintării rugărilor se fixează până la 20 Septemvrie n. a. c. *Postul este de a se ocupa cu 1 Octomvrie st. n. 1898.*

3. Alesul numai după un an de probă va fi numit definitiv.

4. Salarul se fixează cu **600 fl. v. a.**, solvit în rate lunare, și apoi tantiama statutară, socotită dela 1 Ianuarie v.

Hunedoara, la 30 August 1898.

(378) 2—2

Direcțiunea.

Szám 345—1898.

(391) 1—1

ÁRVERÉSI HIRDETÉMÉNY.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az algyógyi kir. járásbíróság 1897. évi 3226 polg. számu végzése következtében Dr. Moldovan Silvius ügyvéd által képviselt Robotin Péter javára Germán Iuon tekerői lakos ellen 40 frt s jár. foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 429 frtra becsült szarvas marhák, juhak, buza és takarmányból álló ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek az algyógyi kir. bíróság V. 84/2—1898. számu végzése folytán 40 frt tőkekövetelés, eddig összesen 149 frt 70 kr. bíróilag már megállapított költségek erejéig Tekerői községben alperes házánál leendő eszközésére 1898. évi szeptember hó 12. napjának délelőtti 10 órája határidőül kintűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adadni.

Kelt Algyógyon, 1898. aug. hó 31-én.

Schuster Vilmos,
kir. bír. végrehajtó.

Szám 678—1898 kir. végrh.

(390) 1—1

ÁRVERÉSI HIRDETÉMÉNY

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. és 120. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a szásvárosi kir. járásbírósnak V. I. 114—1898. számu végzése tolytán Dr. Böck Arnold szásvárosi ügyvéd által képviselt Steasnyi testvérek és társa czég. budapesti lakos mint alap és felülfoglaltató javára Hirsch Izidor és társa kudsiri lakos ellen 68 frt 2 kr. tőke, ennek 1897. évi április hó 23-ik napjától járó 5% kamatai, eddig összesen 43 frt 99 kr. és árverési kintűzési 2 frt 80 kr. költség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróilag le- és felülfoglalt és frtra becsült lovak, kocsi, hintó, zongora, bivalok, szikvizgyár és egyebekből álló ingóságok nyilvános árverés utján eladtnak.

Mely árverésnek a szásvárosi kir. járásbírósnak V. I. 114/2—1898. sz. kiküldést rendelő végzése tolytán a helyszínén Kudsiron ados lakásán a nagypiaczon leendő eszközésére 1898. évi szeptember hó 12. napján délelőtti 9 órája határidőül kintűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében csakis készpénz mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladadni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. LX. t.-cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint léssen kifizetendő.

Kelt Szásvároson, 1898. aug. hó 22-én.

Rácz Árpád,
kir. bír. végrehajtó.

Szám 384—1898

(389) 1—1

ÁRVERÉSI HIRDETÉMÉNY

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az algyógyi kir. járásbíróság 1898. évi 1586. számu végzése következtében Dr. Antoni Ede, Dr. Moldovan Silvius és Dr. Muntean Aurel ügyvéd által képviselt Zobel M. G., Kovács Lajos és Herberth Roza javára Bregyán Velicska Viktor bábolnai lakos ellen 195, 2000, 300 frt s jár. erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás utján le és felülfoglalt, 581 frtra becsült és igénykeresettel megnem támadott gazdasági eszközök és egy ménlőből álló ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek az algyógyi kir. bíróság V. 92/4—1898. számu végzése folytán 2495. frt. tőkekövetelés, ennek kamatai és eddig bíróilag már megállapított költségek erejéig Bábolnán alperes házánál leendő eszközésére 1898. évi szeptember hó 10. napjának délutáni 4 órája határidőül kintűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adadni.

Kelt Algyógyon, 1898. évi szeptember hó 1 napján.

Schuster Vilmos,
kir. bírósági végrehajtó.

„ARDELEANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII IN ORĂȘTIE.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000

Circulație anuală: fl. 3.000.000.

(293) 21—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

- 1) acordă împrumuturi cu interese de 8%;
- 2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5¹/₂, ear' dela corporațiuni culturale cu 6%;
- 3) cumpără și vinde realități;
- 4) cumpără și vinde marfuri și produse;
- 5) arândeaza și exarândeaza realități;
- 6) cumpără și vinde efecte publice;
- 7) mijlocește operațiuni, specificate sub 3. 4. 5.

Ori-ce afacere se poate rezolva și informări se pot lua verbal în biuoul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, 1898.

Direcțiunea.